12/10/2019

От всички краища на света

Вървеше по дългия коридор. От широкия и интензивен разкрач расото му шумеше глухо. Миришеше на болница, защото беше болница. Дезинфектанти; мокри парцали, забърсващи мръсния балатум, разхождани напред-назад от уморени чистачески ръце; некъпани болни и умиращи, особено сгъвките по чезнещите им тела събираха слой секрети, които при разгъване излъчваха миазми в пространството. Млада сестра, гледаща нагло, го обветри с евтин сладникав дезодорант, докато се разминаваха. Подмина болнична стая номер 3, вратата беше притворена и в процепа видя старец, приседнал на леглото, повръщащ и секнещ се в леген. Как гадно звучи само – “болница“. Това “Ц“ като тънка дълга игла. “Болница” – нещо едновременно древно и битово. Вероятно защото Смъртта винаги е била покрай нас – стои на кушетката като кротък котарак; усмихва се от фотьойла в дневната, в която прекарваме живота си, мислеше си той, докато пърпореше с расото по коридора.

И тези очи, които го зяпат! Детските – от любопитство; възрастните – с презрение и насмешка; старците – със суеверен страх. Той беше промяната в средата. Всички погледи бяха в него. Отдавна това не го въодушевяваше, не го караше да се чувства специален. Е, като наскоро ръкоположен свещеник

беше друго. Беше призвание, благословение и мъничко младежка суета. Или пък много младежка суета. Но това беше тогава – преди години. Не помнеше тази тръпка добре. А сега – всичко е суета. Даже смъртта е суета. Грохнала женица стана от пейката пред един от безбройните кабинети и едва-едва се затътри, приведена и жалка, със събрани шепи да му проси благословия. Даде й, пътьом, все едно й подаваше лекоатлетическа щафета. Осени я с Кръстното знамение, в което, признаваше в себе си в следващите метри, нямаше нищо знаменателно, сиреч не беше точно Кръст... Все едно я оръси със светена вода. Вече почнах да ги бъркам, каза си с тръпчива ирония и скришом избърса кокалчетата на ръката в расото в събран юмрук, защото тя бързешката го беше мляснала точно там.

Бяха го извикали да изповяда и причасти някакъв закъсал дядо, захвърлен в старчески дом като ненужен кашон от дузина години. Обади му се санитар от болницата, който не му каза нищо повече, освен че човекът е много зле и вече е на умирачка. Защо точно него потърси санитарят, кой точно беше този санитар, откъде имаше телефона му и най-накрая – защо по дяволите се съгласи, бяха въпроси, които едновременно го занимаваха, но и не им отдаваше толкова голямо значение. Беше усвоил делничния занаят на неангажираността. Реши просто да свърши работата по инерция, както общо взето вършеше всичко през последните години. Всичко свързано и със свещеническото служение, и с живота изобщо. И друг път беше посещавал болни и умиращи тук. Средата му беше позната и рутинна, но всеки път се отвращаваше като за първи път.

И тези очи, които го подхвърляха като черен парцал из коридора. Чувстваше се като дупка в леда, в бялото зимно поле, изкопана от чукча, който сяда на малко столче да лови риби. Но намира само разочарование. Като общ зинал гроб сред зимната гора на голямата война. Подсмихваше се самодоволно на собствените си метафори.

Пристигна пред стая номер 12 и влезе без церемонии. Веднага се учуди, че го облъхна аромат на тамян, но не втъна в разсъждение поради новата среда, към която трябваше да се адаптира. Очакваше пълна стая – 6 легла, 6 човешки развалини – но не. Видя само една бяла глава на мръснобяла възглавница. Останалите – празни. Пуснати завеси и само сноп светлина между две съседни, който падаше на бялата глава и я правеше някак ослепителна. За миг си помисли, че всъщност бялата глава прожектира празен диапозитив върху драперията.

И все пак – луд ден.

Отиде и седна на ръба на леглото. Одеялото беше високо вдигнато и наистина сякаш отсичаше главата на измъчения дядка. Онова, което трябваше да бъде тялото му отдолу, въпреки всичко напомняше за себе си от време на време, като се издигаше неравноделно от затрудненото дишане. Но главата оставаше непомръдваща на възглавницата. Погледна лицето му. Вдадени навътре скули поради слабост и прояждаща болест. Бяла брада и коса, потекла по възглавницата. По краищата – пожълтяла като кален сняг. Само очите му шаваха и то по един странен спокоен начин. Въртеше ги бавно във всички посоки. Сетне спираше за момент и пак почваше. Никакво друго движение. Сигурно е парализиран изцяло.

И тогава неумолимо го нападнаха спомените. Как стоеше по подобен начин на ръба на леглото. Но насреща не беше някой си презрян старец, а собственото му дете. И то не помръдваше, а само живееше с очи. Но и те забавяха хода си, вече загледани в отвъдността. Или в нищото.

Двамата дълго се гледаха в очите. Старецът потънал в тези на свещеника, а свещеникът – в спомена. Изтръгна се от него с подхвърлените спасителни въжета на чуждия поглед. Защото старецът отново започваше своята бавна очна каскада, или по-добре процесия: нагоре, надолу, настрани, навсякъде. За миг спираше и се взираше като добро, умно и измъчено куче в стопанина си, напрягаше се в одухотворено очакване, за миг свещеникът можеше да разпознае и нещо като насмешливи пламъчета, устата разбира се не се разкривяваше в усмивка, но тези очи положително се усмихваха, да, усмихваха се… И наново започваше да живее и да се движи с единственото, което беше останало живо и движимо от него – именно очите. Имаше разлъка в разбирането на това единство – те се движеха, но лицето оставаше непонятно спокойно.

Свещеникът се умори, или отегчи, или го заболя непоносимо заради нападналия го преди малко образ, сам не беше сигурен, но реши да побърза и да се маха оттук. За изповед и дума не можеше да става, защото думи в това тяло нямаше. Имаше само очи. Извади малката дарохранителница – позабравен кивот от един минал и сякаш неживян живот. Действаше механично и мистично. Ръцете му като че ли още помнеха Тайната. А и не можеше да отрече дълбоко в себе си, някъде там под нахвърляните една върху друга болки и смърти, че имаше нещо тайно в този вехнещ поглед, в този дядо, който заминаваше към забравата.

Представи си го в целия му окаян, провинциален, селски живот. Как пече чушки на ламарината и ги обръща с опушен почернял дилаф; как сипва смески на прасето; как похърква на включен телевизор и късните новини… Надигна възглавницата, а с нея и главата на предстоящия причастник. Направи го леко и отиграно. Видя вълнението в очите, примлясването и преглъщането, озаряването на лицето и цялостното му благоговейно разположение и без да разбере как, на свой ред се развълнува и дори заговори, сякаш не от себе си, но и на себе си. Светлината стана по-силна. Ще рече човек, че прожектор-следач нарочно освети сцената на монолога му…

– Прати поздрави на моето момче, дядо, а на Онзи, ако Го има, кажи Му, че макар и да съм Го предал, винаги съм искал да вярвам в Него безотказно и безрезервно. Винаги съм искал. Така, де – не вярвам, но много искам да вярвам. Това е! Ако Го има – помоли Го да помогне на неверието ми…

Погледна през рамо към светлия стълб там, където завесите се събираха неуспешно, вдиша прашинките в снопа светлина, проточил диагонал в помещението, и ги върна обратно с дълга въздишка. После пак погледна към стареца, но там вече нямаше старец, а мъртвец с благо упокоено лице. Очите бяха замрели в обиколката си, фронтално срещу него. Деликатната усмивка вярно беше слязла на устата му. Беше го пре-преобразила. Мълчанието задиша с равния шум от климатика в дъното на болничната стая.

Не разбра колко време е стоял така, но се сепна и понечи да потупа леко и фамилиарно за сбогом дядката по гърдите. Вече не можеше да го нарани и скърши. Нямаше да потъне до лакът в гръдния му кош, в меките му тъкани, в това изчезващо ефирно тяло. Ръката му обаче напипа нещо твърдо. Пръстите му се разшаваха, за да разберат мащабите, контурите, краищата на предмета, някак метални. Потръпна от глухия тътен на бурята на

далечно осъзнаване, което се приближаваше. Дръпна одеялото и видя Кръст върху избледнялото надиплено от лежане расо.

Известно време гледаше нагръдния Кръст и си мислеше за живите очи допреди малко. Опита да си спомни – старецът поглеждаше нагоре до изчезване на ирисите, до бялото на склерите; после ги пускаше надолу като фигурките на повредена и бавна хазартна ротативка; следваше дясно към вратата; ляво към прозореца. И тогава разбра… Неговият събрат по служение се беше прекръствал с очи през цялото време.

И той направи същото. Обходи големите четири езера. Събра притоците на Голямата река от четирите посоки, от всички краища на света, и ги търкулна в двете делти на очите си. Те замеандрираха по зачервеното му лице заради вълнението, което го караше да потръпва, и се плиснаха върху гърдите на неговия мъртъв събрат, който вече, знаеше, беше истински жив. Покаянието му изми Кръста. Кръстът го окъпа в покаяние. Отдавна беше умрял за свещенството, но с тази малка смърт сега погреба голямата смърт и се роди за ново небе на земята. Имаше работа за вършене.
Малко по-късно крачеше обратно по коридора. В опрените глави по стените пред кабинетите вече не виждаше масовка, а Човеци. Във всички тях всъщност виждаше Един – син, събрат, Спасител.

Отново мерна през пролуката на вратата дядото, който преди малко повръщаше, и му кимна с нещо като усмивка. Размина се с малко момче, което погали по главата, а то го съгледа сепнато. Старата жена отново стана и се затътри към него. Този път я благослови бавно и като по учебник. Както го бяха учили в Семинарията изрече Троицата. Размести въздушните пластове на вселената. Извика ветровете от четирите краища на света. И тръгна към изхода.
А някъде зад него един санитар буташе количка с пореден пациент. Учудващо за всеобщата жълта пораза, клоака и разпад, той беше недосегаем в искрящо бялата си униформа. И се усмихваше.
pravoslavie.bg